

๒ การเลือกวิธีปลูกข้าว

โครงการถ่ายทอดองค์ความรู้
เรื่องพืชเศรษฐกิจ (ข้าว) ผ่านสื่อประสม

การปลูกข้าวที่พบเห็นในประเทศไทยมีอยู่ด้วยกันหลายวิธี แต่ที่ได้รับความนิยมกันอยู่ในเขตพื้นที่ชลประทานภาคกลาง ได้แก่การปลูกแบบนาหว่านน้ำตม นาดำ นาโยน และที่อยากแนะนำคือ การปลูกข้าวลุ่มตอซึ่ง

ดังนั้นการเลือกวิธีปลูกข้าวให้เหมาะสมเกษตรกรต้องวิเคราะห์จาก สภาพภูมิประเทศ ภูมิอากาศ ระบบชลประทาน แรงงาน ระยะเวลา ต้นทุนและผลผลิตที่จะได้ โดยมีแนวทางการปฏิบัติดังนี้

นาหว่านน้ำตม

การทำนาหว่านน้ำตมที่จะให้ได้ผลดีนั้น ต้องปรับพื้นที่นาให้สม่ำเสมอ สามารถควบคุมน้ำได้ หลังจากเก็บเกี่ยวข้าวแล้ว ควรปล่อยให้เมล็ดพันธุ์ข้าวที่ร่วงหล่นในนาออกเป็นต้นข้าว เพื่อลดปัญหาข้าวเรื้อ หรือ ข้าววัชพืช แล้วจึงไถตะ ปล่อยน้ำเข้าพอให้ ดินชุ่มอยู่เสมอ ประมาณ 5-10 วัน

เพื่อให้เมล็ดวัชพืช งอกขึ้นมาเป็นต้นอ่อนเสียก่อน จึงปล่อยน้ำเข้านาแล้วไถแปรและคราด หรือใช้ลูกทุบจะช่วยทำลายวัชพืชได้

สำหรับผู้ที่ใช้ลูกทุบหรืออีขลอบในการย่ำฟางข้าวให้จมลงในดินแทนการไถ หลังการย่ำแล้วควรเอาหน้าแซ่วให้ฟางเน่าเปื่อยจนหมดความร้อนเสียก่อน อย่างน้อย 3 อาทิตย์แล้วจึงย่ำใหม่ เพราะแก๊สที่เกิดจากการเน่าเปื่อยของฟาง จะเป็นอันตรายต่อต้นข้าว จะทำให้รากข้าวดำ ไม่สามารถหาอาหารได้หลังจากนั้นจึงระบายน้ำออกเพื่อปรับเทือก

การปรับพื้นที่นาให้สม่ำเสมอ จะทำให้ควบคุมน้ำได้สะดวก การงอกของข้าวดี เติบโตสม่ำเสมอ

หลังจากการเตรียมดินเรียบร้อยแล้ว จึงเข้าสู่การคัดเลือกเมล็ดพันธุ์ตามวิธีที่เคยกล่าวไว้ในตอนที่แล้วเรื่อง “เมล็ดพันธุ์ข้าว”

อัตราเมล็ดพันธุ์ที่ใช้ในการหว่านน้ำตม ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ ถ้ามีการเตรียมดินไว้ดี มีเทือกอ่อนนุ่ม พื้นดินปรับได้ระดับ เมล็ดพันธุ์ที่ใช้เพียง 7 - 8 กิโลกรัมต่อไร่ก็เพียงพอ แต่ถ้าพื้นที่ปรับได้ไม่ดี การระบายน้ำทำได้ยาก รวมถึงอาจมีการทำลายของนก หนู หลังจากหว่าน ควรใช้อัตราเมล็ดพันธุ์มากขึ้นเป็น 15 - 20 กิโลกรัมต่อไร่

หากพื้นที่เป็นดินทราย มีตะกอนน้อย หลังการทำเทือกแล้วควรหว่านทันที กักน้ำไว้หนึ่งคืนแล้วจึงระบายออก จะทำให้ข้าวงอกและจับดิน

ดียิ่งขึ้น

นาดำ

เป็นวิธีการทำนาที่มีการนำเมล็ดข้าวไปเพาะในแปลงที่เตรียมไว้ (แปลงกล้า) ใ้เหงอกเป็นต้นกล้า แล้วถอนต้นกล้าไปปักดำในกระตงนาที่เตรียมไว้และมีการดูแลรักษาจนได้ผลผลิต

การเตรียมดินสำหรับนาดำแบ่งเป็น 2 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนการไถตะและไถแปร และขั้นตอนการคราดหรือใช้ลูกทูป

ขั้นตอนการเตรียมเมล็ดพันธุ์สำหรับทำนาดำนั้น จะแบ่งออกเป็น 2 ระยะ คือ ระยะแรกเป็นการแช่และหุ้มเมล็ดพันธุ์ใ้เหงอกขนาดตุ่มตา (มียอด และรากเล็กน้อย โดยรากจะยาวกว่ายอด) พร้อมที่ จะนำไปหว่านไว้ ระยะที่สอง คือ “การตกกล้า” ต้องมีการเตรียมดิน โดยปฏิบัติเช่นเดียวกับแปลง ปักดำ แต่เพิ่มความพิถีพิถันมากขึ้นในการเก็บกำจัด วัชพืช และปรับระดับเทือกใ้ราบเรียบสม่ำเสมอ

การปักดำ ควรมีระดับน้ำในน้าน้อยที่สุดเพียงแค่คลุมผิวดินเพื่อป้องกันวัชพืช และประคองต้นข้าวไว้ไม่ให้ล้ม การควบคุมระดับน้ำหลังปักดำก็เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง เพราะระดับน้ำลึกจะทำให้ต้นข้าวแตกกออ่อน ซึ่งจะทำให้ผลผลิตต่ำ ควรควบคุมใ้อยู่ในระดับลึกประมาณ 1 ฝ่ามือ (10 เซนติเมตร)

ปลูกข้าวโดยวิธีโยนกล้า

ปัจจุบันการทำนาในภาคกลาง ประสบกับปัญหาข้าววัชพืชระบาดอย่างรุนแรง เกษตรกรที่นำนาแบบหว่านน้ำตม ส่วนหนึ่งเปลี่ยนวิธีการทำนาเป็นการปักดำด้วยเครื่องปักดำ เพื่อควบคุมปริมาณข้าววัชพืช ปัญหาที่ตามมาคือเกษตรกรส่วนใหญ่ไม่สามารถ เตรียมดินใ้เหมาะสมกับการทำงานของเครื่องปักดำได้ และอัตราค่าปักดำค่อนข้างสูงคือ ไร่ละ 1,100 - 1,200 บาท (รวมเมล็ดพันธุ์ข้าว) วิธีการปลูกข้าวแบบโยนกล้า เป็นการทำนาแบบใหม่ที่สามารรถนำมาใ้แทนการปักดำด้วยเครื่องได้ แนะนำใ้เป็นทางเลือกใ้พื้นที่

1. พื้นที่ปัญหาข้าววัชพืชมาก
2. ผลิตในศูนย์ข้าวชุมชนหรือใ้ตัวเองได้
3. ผลิตข้าวอินทรีย์เพื่อควบคุมข้าววัชพืช
4. ประหยัดเมล็ดพันธุ์

ข้อได้เปรียบของวิธีการโยนกล้าเปรียบเทียบกับ การปักดำและหว่านน้ำตม

1. แปลงที่มีลักษณะหล่ม ก็สามารรถเตรียมแปลงเพื่อการหว่านต้นกล้าได้ แต่ไม่สามารถปลูกโดยวิธีการปักดำด้วยเครื่องปักดำได้ เนื่องจากเครื่องจะติดหล่ม
2. ใ้อัตราเมล็ดพันธุ์น้อยกว่าการหว่านน้ำตมและการปักดำ
3. สามารรถควบคุมและลดปริมาณวัชพืช และข้าววัชพืชใ้ดีกว่าการทำนาหว่านน้ำตม
4. ลดการใ้สารเคมีใ้ป้องกันกำจัดศัตรูข้าวเมื่อเทียบกับการหว่านน้ำตม

การปลูกข้าวล้มตอซัง

การปลูกข้าวล้มต่อซัง คือ การปลูกข้าว โดยอาศัยต่อซังเดิม ให้แตกหน่อขึ้นมาเองจึงไม่ต้องใช้เมล็ดพันธุ์ ไม่ต้องไถพรวน ไม่ต้องเผาฟาง หลักการสำคัญคือ ให้ต้นข้าวแตกหน่อขึ้นมา จากต่อซังข้าวข้อแรกที่อยู่ติดดิน แล้วเจริญขึ้นมาเป็นต้นข้าวที่ต้องการ

โดยมีวิธีการปฏิบัติในการปลูกดังนี้

1. แปลงที่ปลูกข้าวรุ่นแรก ต้องมีการเตรียมดินและทำเทือกให้ได้ระดับสม่ำเสมอ และปลูกข้าวโดยวิธีหว่านน้ำตม แปลงนาสามารถควบคุมปริมาณน้ำได้ หรือควรวอยู่ในเขตชลประทาน

2. พันธุ์ข้าวที่ใช้ปลูกเป็นพันธุ์ไม่ไวต่อช่วงแสง อัตราเมล็ดพันธุ์ 15 - 20 กก./ไร่ อายุเก็บเกี่ยวประมาณ 120 วัน

3. ก่อนเก็บเกี่ยวข้าวรุ่นแรกประมาณ 10 วัน ถ้ามีน้ำขังให้ระบายออกจากแปลง ถ้าไม่มีน้ำให้ระบายน้ำเข้าแปลง เมื่อดินในแปลงเปียกทั่วกันแล้วให้ระบายน้ำออกเพื่อให้ดินมีความชื้นหมาด ๆ คือ ไม่แห้งหรือเปียกเกินไปหลังเก็บเกี่ยวข้าว

4. เก็บเกี่ยวข้าวในระยะ "พลับพลึง" เพราะต้นข้าวยังสดอยู่ไม่แห้งเกินไป

5. ต่อซังที่ใช้ปลูกข้าวแบบล้มต่อซัง ต้องไม่มี โรคและแมลงรบกวน

6. หลังเก็บเกี่ยวต้องเกลี่ยฟางข้าวให้กระจายทั่วทั้งแปลงอย่างสม่ำเสมอ ทำการย่ำต่อซังให้ล้มนอนราบ อย่าให้ต่อซังกระดกขึ้น (ย่ำตอนเช้ามีดี ดินมีความชื้น ต่อซังและฟางนิ่ม โดยใช้ขี้ขลุบหรือลอร์ทมัดติดกัน 5 ล้อ ลากย่ำ)

7. หลังจากย่ำต่อซังแล้ว ต้องคอยดูแลไม่ให้หน้าเข้าแปลง โดยทำร่องระบายน้ำเมื่อมีฝนตกลงมาต้องรีบระบายออกให้ทัน ถ้าปล่อยไว้หน่อข้าวจะเสียหาย

8. เมื่อหน่อข้าวมีใบ 3 - 4 ใบ หรือ 10-15 วัน หลังล้มต่อซัง ให้ระบายน้ำเข้าแปลง ให้ดินแฉะแต่ไม่ท่วมซัง ใส่ปุ๋ยครั้งแรกสูตร 46 - 0 - 0 อัตรา 15 - 20 กก./ไร่ เพื่อเป็นปุ๋ยแก่ต้นข้าวและช่วยการย่อยสลายฟางได้ดีขึ้น

9. เมื่อข้าวอายุได้ 35 - 40 วัน หลังล้มต่อซัง ใส่ปุ๋ยครั้งที่สอง สูตร 16 - 20 - 0 อัตรา 20 - 25 กก./ไร่

10. เมื่อข้าวอายุได้ 50 - 55 วัน หลังล้มต่อซัง ถ้าข้าวเจริญเติบโตไม่ดี ให้ใส่ปุ๋ยครั้งที่สาม สูตร 46 - 0 - 0 อัตรา 15 - 20 กก./ไร่

11. เมื่อข้าวอายุใกล้เก็บเกี่ยว (ประมาณ 80 วัน หลังล้มต่อซัง) ให้ระบายน้ำออกจากแปลง เพื่อให้ดินมีความชื้นหมาด ๆ

(การปลูกข้าวต่อซัง : กรมส่งเสริมการเกษตร)

วิธีการตกกล้าในกระบะเพาะกล้า

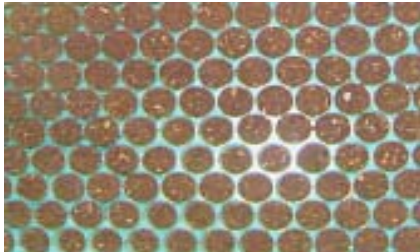
1. ใส่ดินในหลุมประมาณครึ่งหนึ่งของหลุม

2. หว่านเมล็ดข้าวลงในหลุม โดยใช้ อัตรา 3 - 4 กิโลกรัมต่อกระบะเพาะกล้า 60 - 70 ถาด/ไร่

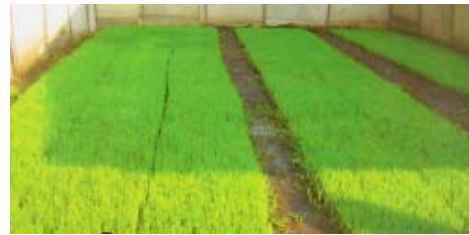
3. ใส่ดินปิดเมล็ดพันธุ์ข้าว ระวังอย่าให้ดินล้นออกมานอกหลุม เพราะจะทำให้รากข้าวที่งอกออกมาพันกัน เวลาหว่านต้นข้าวจะไม่กระจายตัว

4. หาววัสดุเช่นกระสอบป่านมาคลุมเถาเพาะ เพื่อเวลารดน้ำจะไม่กระเด็น รดน้ำเข้า เป็นประมาณ 3 - 4 วัน ต้นข้าวจะงอกทะลุกระสอบป่าน ให้เอากระสอบป่านออกแล้วรดน้ำต่อไปจนอายุกล้า 15 วัน

5. นำกล้าที่ได้ไปหว่านในแปลงที่เตรียมไว้ให้สม่ำเสมอ

(สมมาตร ทองใบ : คัดลอก/เรียบเรียง/เอกสารแนะนำ การปลูกข้าวด้วยวิธีโยนกกล้า สำนักส่งเสริมการผลิตข้าว กรมการข้าว (2551))

เรียบเรียงโดย จุฑามาส จงศิริ
รวบรวมจาก

- องค์กรความรู้เรื่องข้าวสำนักวิจัยและพัฒนาข้าว กรมการข้าว.
- <http://www.tissiam.com>
- <http://www.brrd.in.th>
- <http://www.amazingpathum.com>
- <http://www.dmc.tv>
- <http://www.docs.google.com>
- <http://www.wais.co.th>

